

4 priedas. Gyventojų perspėjimo sistema ir jų veiksmai pagal signalus

Siekiant paprastinti ir paspartinti pranešimo apie susidariusias ekstremalias situacijas perdavimą, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2015 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1-244 „Dėl civilinės saugos signalų ir jų panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtino civilinės saugos signalus. Visų darbuotojų pareiga – gerai juos žinoti ir mokėti veikti išgirdus atitinkamą signalą.

Signalai skelbiami tokia tvarka: susidarius ekstremaliai situacijai, iš pradžių duodamas garsinis signalas. Jį išgirdę, gyventojai privalo skubiai įsijungti laidinį radiją, televizorių ir išklausti tarnybinį pranešimą apie kilusį pavojų bei reikalingus nurodymus. Visi signalai skelbiami tris kartus, vėliau jie dar kartojami papildant juos reikalingais nurodymais. Priklausomai nuo įvykio masto signalus gali perduoti įmonių vadovai, miestų ir rajonų valdybos, Krašto apsaugos ministerijos Civilinės saugos departamentas. Tam sukurta Lietuvos gyventojų ir valdymo grandžių perspėjimo ir, informavimo sistema. Per radiją, laidinį radiją, televiziją galima perduoti įvairius pranešimus apie susidariusias ekstremalias situacijas, pateikti gyventojams nurodymus, kaip elgtis.

1 lentelė. Įspėjamasis garsinis signalas

Eil. Nr.	Civilinės saugos signalo pavadinimas	Civilinės saugos signalo reikšmė
1.	„Dėmesio visiems“	Įspėjamasis 3 min. trukmės pulsuojančio kaukimo garsinis signalas, skelbiamas gyventojams apie gresiančią ar susidariusią ekstremaliają situaciją perspėti arba apie būsimą svarbų pranešimą informuoti atliekant perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimą ar vykstant civilinės saugos pratyboms. Išgirdę signalą, gyventojai privalo įsijungti radijo imtuvą ar televizorių ir išklausti informaciją, kuri leistų imtis priemonių, siekiant apsaugoti save ir išvengti galimos žalos ar ją sušvelninti

2 lentelė. Įspėjamieji balsu skelbiami signalai

Eil. Nr.	Civilinės saugos signalo pavadinimas	Civilinės saugos signalo reikšmė
1.	„Dėmesio visiems“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo pranešama apie netrukus būsimą svarbų pranešimą
2.	„Cheminiis pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie realų ar gresiantį cheminės taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje
3.	„Radiacinis pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie realų ar gresiantį radioaktyviosios taršos pavojų atitinkamoje teritorijoje
4.	„Katastrofinis užtvindymas“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie katastrofinio užtvindymo grėsmę dėl galimos avarijos Kauno hidroelektrinėje. Šis signalas skelbiamas Kauno m. ir Kauno r., Šakių, Jurbarko, Šilutės r., Pagėgių sav. gyventojams, savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, kitoms įstaigoms, ūkio subjektams, kuriems gresia tiesioginis užtvindymas
5.	„Potvynio pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie potvynio grėsmę dėl polaidžio ar intensyvių liūčių pakilus upėse vandens lygiui iki pavojingos ribos

Eil. Nr.	Civilinės saugos signalo pavadinimas	Civilinės saugos signalo reikšmė
6.	„Uragano pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie artėjantį hidrometeorologinį reiškinį, galintį sukelti ekstremaliąją situaciją
7.	„Oro pavojus“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo įspėjama apie gresiantį oro antpuolį
8.	„Perspėjimo sistemos patikrinimas“	Balsu skelbiamas signalas, kuriuo pranešama apie vykdomą Perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimą

Civilinės saugos signalų naudojimo tvarka

Įspėjamasis garsinis ir įspėjamieji balsu skelbiami signalai (išskyrus signalą „Oro pavojus“), atsižvelgiant į gresiančios ar susidariusios ekstremaliosios situacijos mastą, pobūdį ir galimą grėsmės poveikį, gyventojams ir civilinės saugos sistemos subjektams perspėti perduodami:

1. gresiant ar susidarius valstybės lygio ekstremaliajai situacijai, – valstybės ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo ar Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus (toliau – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas) sprendimu;

2. gresiant ar susidarius savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai, – savivaldybės administracijos direktoriaus ar jo paskirto savivaldybės ekstremaliųjų situacijų operacijų vadovo sprendimu;

3. gresiant ar įvykus didelei pramoninei, branduolinei, radiologinei avarijai, branduoliniam incidentui veiklos vykdytojų valdomuose pavojinguosiuose objektuose, valstybės įmonėje Ignalinos atominėje elektrinėje ar įvykus avarijai ūkio subjektų valdomuose hidrotechnikos statiniuose (toliau – Sąrašo subjektai), – šių Sąrašo subjektų vadovų ar jų įgaliotų asmenų sprendimu. Įspėjamasis garsinis ir įspėjamieji balsu skelbiami signalai perduodami gyventojams ir civilinės saugos sistemos subjektams, patenkantiems į galimos taršos, pavojaus ar užtvindymo zoną.

Gresiant ar susidarius valstybės ar savivaldybės lygio ekstremaliajai situacijai ar susidarius 3 punkte įvardytai situacijai, Centro darbuotojams perspėti įspėjamasis garsinis ir įspėjamieji balsu skelbiami signalai Centro direktoriaus sprendimu.

Įspėjamasis balsu skelbiamas signalas „Oro pavojus“ perduodamas Lietuvos Respublikos kariuomenės vadovybės sprendimu gresiant oro antpuoliui.

Įspėjamieji balsu skelbiami signalai perduodami:

- iš anksto įrašyti į sirenų valdiklius per elektronines sirenas pakaitomis su įspėjamuoju garsiniu signalu tokia tvarka: 45 sek. – įspėjamasis garsinis signalas, 15 sek. – įspėjamasis balsu skelbiamas signalas. Tai kartojama 3 kartus. Bendra trukmė ne ilgesnė kaip 3 min. Šių įspėjamųjų balsu skelbiamų signalų turinys pateiktas 3 lentelėje:

3 lentelė. Įspėjamųjų balsu skelbiamų signalų turinys

Eil. Nr.	Civilinės saugos signalo pavadinimas	Civilinės saugos signalo turinys
1.	„Dėmesio visiems“	„Dėmesio visiems. Dėmesio visiems. Dėmesio visiems. Svarbus pranešimas. Gyventojai, įsijunkite Lietuvos radiją ar televiziją“
2.	„Cheminis pavojus“	„Cheminis pavojus. Cheminis pavojus. Cheminis pavojus. Gyventojai, eikite į patalpas, jas užsandarinkite, įsijunkite Lietuvos radiją ar televiziją, laukite nurodymų“
3.	„Radiacinis pavojus“	„Radiacinis pavojus. Radiacinis pavojus. Radiacinis pavojus. Gyventojai, eikite į patalpas, jas užsandarinkite, įsijunkite Lietuvos radiją ar

Eil. Nr.	Civilinės saugos signalo pavadinimas	Civilinės saugos signalo turinys
		televiziją, laukite nurodymų“
4.	„Katastrofinis užtvindymas“	„Katastrofinis užtvindymas. Katastrofinis užtvindymas. Katastrofinis užtvindymas. Gyventojai, nedelsdami pasitraukite į aukštesnes vietas, perspėkite kitus“
5.	„Potvynio pavojus“	„Potvynio pavojus. Potvynio pavojus. Potvynio pavojus. Gyventojai, saugokite save ir artimuosius, įsijunkite Lietuvos radiją ar televiziją, laukite nurodymų“
6.	„Uragano pavojus“	„Uragano pavojus. Uragano pavojus. Uragano pavojus. Gyventojai, eikite į patalpas, uždarykite langus ir duris, įsijunkite Lietuvos radiją ar televiziją, laukite nurodymų“
7.	„Oro pavojus“	„Oro pavojus. Oro pavojus. Oro pavojus. Gresia oro antpuolis. Gyventojai, slėpkitės rūsiuose ar kitose priedangose, įsijunkite Lietuvos radiją ar televiziją, laukite nurodymų“
8.	„Perspėjimo sistemos patikrinimas“	„Perspėjimo sistemos patikrinimas. Perspėjimo sistemos patikrinimas. Perspėjimo sistemos patikrinimas. Gyventojai, pavojaus nėra, tęskite darbą ar poilsį“

- praėjus 3 min. po įspėjamojo garsinio signalo perdavimo pradžios per nacionalinius, regioninius ir vietinius transliuotojus, civilinės saugos sistemos subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas.

Esant techninėms galimybėms, pranešimas apie įvykį gali būti perduodamas per televizijos programą (-as) bėgančiąja eilute.

Pranešimas apie įvykį turi būti pertvarkytas į trumpąjį perspėjimo pranešimą (toliau – trumpasis perspėjimo pranešimas) ir perduodamas per Gyventojų perspėjimo ir informavimo, naudojant viešųjų judriojo telefono ryšio paslaugų teikėjų tinklų infrastruktūrą, sistemą. Pranešimas neturi viršyti 320 simbolių.

Įspėjamasis garsinis signalas vykstant civilinės saugos pratyboms skelbiamas:

- per valstybės lygio civilinės saugos pratybas – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktoriaus sprendimu, suderintu su savivaldybės (-ių) administracija (-omis), ir iš anksto informavus gyventojus;

- per savivaldybės lygio civilinės saugos pratybas – savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu, suderintu su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentu, ir iš anksto informavus gyventojus.

Per civilinės saugos pratybas įspėjamojo garsinio signalo perdavimo metu informacija gyventojams pateikiama trumpaisiais perspėjimo pranešimais, taip pat per elektronines sirenas ir per pratybose dalyvaujančių civilinės saugos sistemos subjektų garsines avarinio signalizavimo sistemas.

Gyventojai, gyvenantys šalia Sąrašo subjektų, ir darbuotojai, dirbantys juose, privalo būti iš anksto informuoti apie jiems gresiantį pavojų įvykus avarijai šiuose Sąrašo subjektuose ir, išgirdę įspėjamąjį garsinį signalą, elgtis pagal išankstines Sąrašo subjektų pateiktas rekomendacijas.